

vela do solidarnosti, ne samo studenata i učenika, nego i radnika i građanstva.

Slična situacija se dogodila i u fabrici *Pireli*, gde se razvila jedna sasvim nova organizaciona forma: samokontrola radnika nad proizvodnjom, samoorganizacija proizvodnje od strane radnika. Štrajk je pokazao da je čitava ta komplikovana hijerarhija modernog fabričkog sistema zamenljiva.

Sve ovo pokazuje da postepeno nestaje barijera između radništva i studentskog pokreta. Taj proces naročito je snažan u Italiji, u manjem stepenu u Francuskoj, još slabiji u Nemačkoj i svakako najslabiji u SAD.

Postavilo mi se pitanje: zar se ne podcenjuje moć kapitalizma samim tim što se intelektualcima pridaje posebno istaknuta uloga u akciji za promenu društva i zašto ja odvajam studentski pokret od radnika? Kakva glupost — zar se može odvajati nešto što je u društvenoj stvarnosti zajedno? Isto tako ne verujem da naglašavanje uloge studentskog pokreta predstavlja podcenjivanje moći kapitalističkog sistema. Naprotiv, smatram da se ovaj sistem ne nalazi u revolucionarnoj situaciji. U ovim uslovima glavni zadatak se sastoji u tome da se privremenim akcijama menja svest, ne samo radničke klase, već i svih slojeva stanovništva, izuzev vladajućih.

Kad se govori o razdvajanju studentskog pokreta od radničkog pokreta, postavlja se istovremeno i suprotno pitanje: kog radničkog pokreta? U SAD uopšte ne postoji politički radnički pokret. U drugim zemljama nisam ni ja, niti bilo koja druga teorija, odvajao studentski pokret od radničkog, već se sam radnički pokret razvijao u jednom pravcu, koji ni na koji način nije bio u stanju da se uspešno bori protiv vladajućih protivurečnosti u kapitalizmu.

Reformističko-ekonomska politika kolaboracije, kakvu su vodili sindikati i prosovjetski orijentisane komunističke partije, išla je na nuku interesima kapitalizma.

... Govore za mene da sam „agent buržoazije“ i „agent CIA“ neke već sasvim bankrotirane figure i grupe stare levice, koje izbegavaju bilo kakvu argumentaciju, pokušavajući da klevetama diskredituju ideje za koje se ja zalažem, a koje im verovatno teško padaju. Međutim, ova i slična klevetanja, treba da posluže za diskreditovanje čitave nove levice, posebno studentskog pokreta.

U postojećem protestnom pokretu vidljiv je novi ljudski kvalitet, novi „senzibilitet“. Pojam novog senzibiliteta je centralni pojam Marksovog učenja. Socijalistička revolucija treba da dovede preko klase, čije potrebe i interesi nisu više potrebe i interesi klasnog društva, do stvaranja jednog novog tipa čoveka i radikalnog prevrednovanja svih vrednosti. Verujem da ovaj proces prevrednovanja, na vrlo dubokoj osnovi, stoji u temelju mlade generacije, naročito među borbrenim studentima, učesnicima studentskog pokreta.

Međutim, to ne znači da revolucija treba da nastane samo promenom svesti, a ne i iz ekonomskih razloga, kao posledica ekonomskih kriza. Ovakva shvatanja potpuno ignorišu postojanje unutarnje veze između filozofskih pojmova mladog Marksa i njegove kasnije ekonomske teorije. Mislim da se pojam socijalizma uopšte ne može shvatiti ako se ne vidi da revolucijom čovek treba da se oslobodi sve do promene čulno-fiziološke konstitucije. Ako nužnu promenu odnosa u proizvodnji i načina proizvodnje, što ostaje osnovni uslov, ne nose na svojim leđima takvi novi ljudi, onda nastupa ono što je Marks jednom prilikom nazvao: „POČINJE IZNOVA STARO S....“

Radnička klasa je revolucionarna klasa samo do onog stepena do koga nije integrisana u sistem potreba kapitalističkog društva. Što je radnička klasa više integrisana u sistem potreba, to je više od važnosti i Lenjinov stav da se „klasna svest radniku mora uliti spolja“. Samo radnička klasa koja nije upletena u mreže potreba kapitalističkog sistema može preduzeti nove revolucionarne inicijative. Ova mogućnost razvitka svesti postoji danas pre svega u mladim radnika i studenata aktivista.

Preveo s nemačkog L. BOJANOVIĆ

BORA VITORAC

kad smo došli na krofne

Kad smo došli na krofne
bile su već istegljene pesme
dugo me boli
nemam izraz
da me prođe
strepimo
da krenemo u Kanadu
tamo bi se porodila
da nisi prokislila
da sam ja zdraviji
još nismo
zajedno pufovali
vraćam se kući sam
iz Kanade
istegljene pesme
balade

Javi mi se na telefon
usne su ti uske
za ukus
sipaj u flašice
ponesi sobom
do sutra
pruži ruke
sigurno dođi
da ne primetim sebe

Prošlo je prepoznavanje
živim sam
primoran
da pratim sebe
kroz ulice
tvojih ukrštenih očiju

Hvala jabuku
klavirski
izvedena slutnja
ponovo se emituje
hvala jabuku
nekoliko puta

čuva
travu
pesak
trava
nospava
nečuva se

Oslobadaju se
tanke ptice
iz ramova
oblizane plamenima
plaše se
nestvarnih automobila
bile su moje
krivljenje oblika
nazire se

Budemo se sretali
nećemo moći govoriti
sada verujemo
dosta će biti kazano

Što imamo
iz nas je proisteklo
iz prirode
večno proističe
sve što nemamo

Otvorenu radnju prodajem
hoću da pravim nešto
od slutnje
traženje nasilno
označavam život
u slikama crvenih zmijsa
umreću bilo kad
umri samnom
ovo nije poezija
iskreno govorim retko
bez želje bezazlene

Slaba trava
nikom ne smeta
meni obrasla
ponegde
nikad dorasla
cveća

Ne osećam trud
živim
progovorim
život u meni
neodaje se

Ljudi su govorili
pre
na slikama
lako se raspoznaje
sa njih se nije videlo
šta bi moglo biti

Otpada kestenje
kiša iz vazduha
zanefo vreme
iz kreveta
podvlači se
beli oblaci
lakog morala
život zastareva
na papiru
ne lista se
hoću li dočekati
isto
kad zatvorim prozor

Već je bilo
ili će biti
čovekom
ništa nije stvoreno
dok je život
u njemu
sve se čini
moguće sad

Na pruču
u vodi
zaspaću
na moja usta
ti ćeš govoriti

Veliku šaku drmaš
bez šešira i bez para
žena bez tebe ne spava
samo kad možeš
nemoj mi klimati glavom
verujem crnim tamburama
pristisni ruku na astal
da oseliš bas